

YTTRANDE
2018-05-22

Ärendenr:
NV-05894-16

Umeå tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
mmd.umea@dom.se

Yttrande i mål M 1012–09 angående tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid Rönnskårsverken, Skellefteå kommun; nu fråga om delredovisning av utredningsföreskrift U8

Naturvårdsverket har tagit del av bolagets delredovisning (aktbilaga 412) med tillhörande teknisk beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning. Med anledning av domstolens kungörelse den 17 april 2018 (aktbilaga 420) samt med åberopande av medgivet anstånd till den 22 maj 2018 anför Naturvårdsverket följande.

Naturvårdsverkets inställning

Naturvårdsverket bedömer inte att det planerade lakverket regleras i befintligt tillstånd på sätt som Boliden Mineral AB (bolaget) gör gällande.

I det fall domstolen anser att lakverket kan regleras inom befintligt tillstånd motsätter sig Naturvårdsverket att prövotiden avslutas slutligt i någon fråga som regleras i U8 innan bolaget har lämnat in en fullständig redovisning av hela U8. Naturvårdsverket yrkar i så fall att de av bolaget föreslagna villkoren fastställs som provisoriska föreskrifter till dess fullständig redovisning av U8 sker.

Bakgrund

Mark- och miljödomstolen lämnade i deldom den 5 juli 2013 bolaget Boliden Mineral AB tillstånd att bland annat anlägga ett djupt bergförvar för permanent lagring av farligt avfall. I deldomen sköts prövningen av flera frågor upp, bland annat frågan om vilka åtgärder som ska vidtas för att begränsa utläckage av föroreningar efter förslutning. I utredningsvillkor U8 föreskrev domstolen följande:

De tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att begränsa utläckaget av föroreningar från bergförvaret efter förslutning

- dels så att utläckaget beräknas bli högst 10 kg per år för kadmium och högst 10 gram per år för kvicksilver
- dels så att utläckaget beräknas bli högst 1 kg per år för kadmium och högst 1 gram per år för kvicksilver

Begränsningen av utläckaget ska åstadkommas genom en optimering av det system som består av bergets naturliga egenskaper, konstgjorda barriärer samt egenskaperna hos det deponerade avfallet och eventuellt behov av att stabilisera detta. Under utredningen ska särskilt beaktas möjligheten att deponera farligt processavfall i delar av den aktuella bergvolymen där den genomsnittliga naturliga vattengenomströmningen beräknas uppgå till högst 1 l/m² och år efter förslutning.

Sedan deldomen överklagades föreskrev Mark- och miljööverdomstolen i domen den 27 juni 2014 nytt provisoriskt villkor P7 att:

Deponering av avfall i underjordsförvaret får påbörjas först efter det att utredningen enligt U8 givits in och mark- och miljödomstolen medgett att deponering får ske.

Frågan om reglering av lakverkets miljöpåverkan inom befintligt tillstånd

Bolaget har inkommit med delredovisning av åtgärder som vidtagits med anledning av utredningsförekrifterna i U8. Av delredovisningen framgår att bolaget vill uppföra ett lakverk i syfte att förbehandla och uppjobba restprodukter inför deponering.

Återvinning eller bortskaffande av avfall som har uppkommit i egen verksamhet omfattas av tillståndsplikt eller anmälningsplikt enligt 29 kap. 27-29 §§ miljöprövningsförordningen (2013:251), beroende på mängden avfall som hanteras per kalenderår.

Lakverkets miljöpåverkan regleras, enligt bolaget, av tillståndet samt de slutliga villkor, provisoriska föreskrifter och bemyndiganden som anges däri. Bolaget anser att uppförandet och driften av lakverket är en skyddsåtgärd som ska regleras villkorvis. Bolaget har yrkat att domstolen i slutligt villkor ska föreskriva att förbehandling får ske genom uppjobbet i lakverket.

Till stöd för sin inställning har bolaget hänvisat till ett avgörande från Högsta domstolen den 18 juni 2009 (T 3216-06). I målet hade det sökande bolaget ålagts att uppnå vissa begränsningsvärden och domstolen hade ”anvisat byggandet av en ny sodapanna som ett möjligt sätt att uppnå dessa värden.” Högsta domstolen uttalade vidare att ”[g]enom att prövningen inte är slutförd har domstolen möjlighet att föreskriva de villkor som kan anses erforderliga även beträffande den nya pannan. Det bör således inom ramen för den pågående

prövningen i praktiken kunna uppställas samma krav i miljöhänseende på den nya pannan som hade kunnat ske i ett separat tillståndsärende.” Den nya sodapannans miljökonsekvenser krävde inte någon separat prövning.

En betydelsefull skillnad i det nu aktuella målet är att domstolen inte har anvisat bolaget någon konkret metod för hur de föreskrivna värdena i utredningsvillkoret ska uppnås. Utredningsvillkoret är teknikneutralt och anger att begränsning av utläckage ska ske genom en *optimering av det system som består av bergets naturliga egenskaper, konstgjorda barriärer samt egenskaperna hos det deponerade avfallet och eventuellt behov av att stabilisera detta*. Även om behovet av förbehandling av avfallet har diskuterats under tillståndsprocessen bör det sätt (bland flera möjliga) som bolaget väljer i sin tur prövas om åtgärderna inte särskilt har anvisats av domstolen som en möjlig metod. Bolagets tolkning av Högsta domstolens avgörande ovan är långtgående och riskerar i praktiken – som generell praxis – att medföra konsekvenser som inte kan överblickas. Naturvårdsverkets bedömning är därför att avgörandet ovan inte ger stöd för att den av bolaget valda metoden (lakverk) omfattas av befintligt tillstånd.

Om domstolen anser att lakverket regleras inom befintligt tillstånd

Naturvårdsverket ser dock positivt på bolagets ambitioner att minska mängden avfall och minska farligheten av avfallet genom den föreslagna behandlingen. I detta avseende delar Naturvårdsverket expertgruppens syn. Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen ska föreskriva tre slutliga villkor mot bakgrund av delredovisningen. Naturvårdsverket delar i och för sig bolagets bedömning att villkoren är rimliga, men yrkar att de ska föreskrivas provisoriskt till dess utredningen av U8 slutligt redovisas.

Enligt Naturvårdsverkets mening är det olämpligt att föreskriva slutliga villkor i de frågor som regleras av U8 i någon del innan det står klart vilka övriga förslag bolaget har för hur avfallet bäst kan förbehandlas. Bolaget anger i delredovisningen att ”[o]m någon annan process skulle bli aktuell som alternativ eller kompletterande förbehandling, kommer det att redovisas vid slutredovisningen av U8”. Frågan om vilken som är bästa möjliga teknik kan avgöras först när en fullständig redovisning av möjliga alternativ finns.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Karin Dunér.

Vid den slutliga handläggningen av ärendet har i övrigt deltagit miljöjuristen Liisa Seim Sehr samt tekniska handläggarna Matthis Kaby och Jenny Håkansson, den sistnämnde föredragande.

För Naturvårdsverket

Karin Dunér

Jenny Håkansson

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.